

Sprawozdanie sekretarza generalnego PAU za rok 2024

Sprawozdanie z działalności PAU obejmuje rok kalendarzowy, tj. okres od 1 stycznia do 31 grudnia roku 2024 i zostało przygotowane na podstawie danych dostarczonych przez Kancelarię PAU, Wydziały PAU, Stacje Naukowe oraz Komisje i nie obejmuje spraw finansowych. Sprawozdanie z wykonania planu finansowego w roku sprawozdawczym było przedmiotem obrad Zarządu PAU oraz Komisji Rewizyjnej (por. Protokół Komisji Rewizyjnej PAU na s. 57–61). Zostało ono jednomyślnie zaakceptowane przez wymienione gremia. Uzyskało również pozytywną opinię biegłego rewidenta, przygotowaną przez kancelarię PROFIN.

Informacje ogólne

Aktualnie w skład korporacji Polskiej Akademii Umiejętności wchodzi 1 członek honorowy, 159 członków krajowych czynnych, 157 członków krajowych korespondentów oraz 172 członków zagranicznych. W roku 2024 wybory nowych członków Akademii odbyły się podczas Walnego Zgromadzenia w dniu 15 czerwca. Wyłoniły one 15 członków czynnych, 10 nowych członków korespondentów oraz 11 członków zagranicznych.

W roku sprawozdawczym Akademia poniosła dotkliwe straty. Na zawsze odeszli od nas:

Z Wydziału I

prof. Nullo Minissi – członek zagraniczny, zmarł 27.01.2024 r.
prof. Ryszard Löw – członek zagraniczny, zmarł 6.07.2024 r.
prof. Joseph Rykwert – członek zagraniczny, zmarł 18.10.2024 r.

Z Wydziału II

prof. Rudolf Welser – członek zagraniczny, zmarł 5.05.2024 r.

Z Wydziału III

prof. Tadeusz B. Massalski – członek zagraniczny, zmarł 2.12.2022 r.*
 prof. Walter Oelert – członek zagraniczny, zmarł 25.11.2024 r.

Z Wydziału IV

prof. Zbigniew Maciej Gliwicz – członek korespondent, zmarł 2.06.2024 r.
 prof. Stefan Witold Alexandrowicz – członek czynny, zmarł 8.08.2024 r.
 prof. Tadeusz Chrobak – członek korespondent, zmarł 13.12.2024 r.

Z Wydziału V

prof. N. Avrion Mitchison – członek zagraniczny, zmarł 28.12.2022 r.*
 prof. Alfredo Salerno – członek zagraniczny, zmarł 17.03.2023 r.*
 prof. Tadeusz Maliński – członek zagraniczny, zmarł 13.09.2023 r.*
 prof. Arne Schousboe – członek zagraniczny, zmarł 27.02.2024 r.

Z Wydziału VI

prof. Arata Isozaki – członek zagraniczny, zmarł 28.12.2022 r.*

Działalność Wydziałów, Komisji i Stacji

Liczbę członków poszczególnych Wydziałów oraz liczbę odbytych posiedzeń naukowych przedstawia tabela I.

Tabela I. Wydziały PAU

Wydział	Liczba członków czynnych	Liczba członków korespondentów	Liczba członków zagranicznych	Liczba posiedzeń naukowych
Wydział I Filologiczny	26	30	35	8
Wydział II Historyczno- -Filozoficzny	25	35	30	5
Wydział III Nauk Ścisłych i Technicznych	26	32	36	–
Wydział IV Przyrodniczy	26	29	31	9

* Wiadomość o śmierci dotarła do Kancelarii PAU z opóźnieniem.

Wydział V Lekarski	25	31	35	8
Wydział VI Twórczości Artystycznej	31	–	5	–
Członek honorowy	1			
Razem	159	157	172	30
Całkowita liczba członków (stan w dniu 31.12.2023)	489			

W roku sprawozdawczym w PAU działało 39 Komisji – 24 Komisje wydziałowe, 10 Komisji międzywydziałowych oraz 5 Komisji działających przy Stacji Naukowej w Katowicach (por. tabele II–VI). Tabele te przedstawiają liczbę odbytych posiedzeń i sesji naukowych.

Tabela II. Komisje Wydziału I Filologicznego PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Filologii Klasycznej PAU	9	–
Komisja Neofilologiczna PAU	8	–
Komisja Kultury Słowian PAU	8	1
Komisja Historii Sztuki PAU	9	–
Komisja Etyki Komunikacji PAU	3	–

Tabela III. Komisje Wydziału II Historyczno-Filozoficznego PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Środkowoeuropejska PAU	8	1
Komisja Wschodnioeuropejska PAU	4	–
Komisja Prawnicza PAU	4	–
Komisja Historii i Kultury Żydów PAU	6	1
Komisja Prehistorii Karpat PAU	4	–
Komisja Nauk Ekonomicznych PAU	6	–
Komisja Etnograficzna PAU	8	1
Komisja Historii Wojen i Wojskowości PAU	7	–

Tabela III cd.

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Archeologii Krajów Śródziemnomorskich PAU	9	–
Komisja Medioznawcza PAU	7	1
Komisja Biograficzna PAU	8	–

Tabela IV. Komisje Wydziału III Nauk Ścisłych i Technicznych PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Astrofizyki PAU	28	–
Komisja Nauk Technicznych PAU	5	–
Komisja Układów Złożonych PAU	7	–

Tabela V. Komisje Wydziału IV Przyrodniczego PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Geoinformatyki PAU	5	–
Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU	4	1
Komisja Biologii Rozwoju PAU	1	1
Komisja Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAU	7	1
Komisja Geograficzna PAU	8	1

Tabela VI. Komisje międzywydziałowe PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Historii Nauki PAU	14	6
Komisja Spraw Europejskich PAU	–	1
Komisja Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU	5	–
Komisja Filozofii Nauk PAU	4	3

Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych	7	1
Komisja PAU do Badań Diaspory Polskiej	4	–
Komisja Antropologiczna PAU	3	–
Komisja Ergonomii PAU	3	1
Komisja PAU Zarządzania Kulturą i Mediami	3	1
Polska Grupa CIHEC Commission Internationale d'Histoire Ecclésiastique Comparée	–	–

Pełne dane, ukazujące aktywność wszystkich Komisji PAU w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 roku, przedstawiono w dwóch rozdziałach „Rocznika PAU” za rok 2024, zatytułowanych *Komisje Naukowe PAU* (por. s. 31–38) oraz *Posiedzenia Komisji Naukowych PAU w 2024 roku* (por. s. 94–136). W rozdziałach tych zamieszczono aktualne informacje o władzach Komisji oraz spis przedstawionych referatów i wykładów. Opublikowane zostały również nadesłane streszczenia referatów i wykładów za-prezentowanych podczas posiedzeń.

Poza Wydziałami i Komisjami w strukturze Polskiej Akademii Umiejętności znajdują się też trzy Stacje Naukowe: Stacja Naukowa w Gdańsku, Stacja Naukowa w Katowicach oraz Stacja Naukowa w Poznaniu. Aktywność naukową Stacji przedstawia tabela VII.

Tabela VII. Stacje Naukowe PAU

Stacja Naukowa	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Stacja Naukowa PAU oraz Komisja Kaszubska w Gdańsku	4	–
Stacja Naukowa PAU w Katowicach:		
– Komisja Historii Śląska PAU	1	–
– Komisja Nauk Matematycznych PAU	–	–
– Komisja Nauk Przyrodniczych PAU	4	–
– Komisja Prawnicza PAU	1	1
– Wszechnica Naukowo-Kulturalna w Gliwicach	9	–
Stacja Naukowa PAU w Poznaniu	3	2

Konferencje, sesje i przedsięwzięcia cykliczne

W roku sprawozdawczym zorganizowano 36 sesji i konferencji naukowych; 10 z nich miało charakter międzynarodowy. Chronologiczny spis konferencji przedstawia poniższe zestawienie. Konferencje międzynarodowe oznaczono*

11.01.2024

Konferencja *O przeszłości i przyszłości. 10 lat Komisji Zarządzania Kulturą i Mediami PAU* **Organizatorzy:** Komisja Zarządzania Kulturą i Mediami PAU, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej

7.03.2024

Sesja naukowa *Dynamika procesów fluwialnych w korycie Wisły*
Organizator: Komisja Geograficzna PAU

15.03.2024

Symposium *Komórki macierzyste – badania podstawowe i aplikacyjne*
Organizator: Komisja Biologii Rozwoju PAU

12–13.04.2024* Wrocław

Konferencja *Philosophy in Technology – Different Perspectives*
Organizatorzy: Komisja Filozofii Nauk PAU, Politechnika Wrocławska, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie Katedra Historii i Filozofii Nauk

19–21.04.2024

XVII Studencka Konferencja Antropologiczna *Skąd przychodzimy? Kim jesteśmy? Dokąd zmierzamy? Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość antropologii jako nauki interdyscyplinarnej*
Organizatorzy: Komisja Antropologiczna PAU, Polskie Towarzystwo Antropologiczne, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Akademia Wychowania Fizycznego

9–10.05.2024

26. Krakowska Konferencja Metodologiczna *Teologia ewolucyjna: narzędzia – problemy – hipotezy*
Organizatorzy: Komisja Filozofii Nauk PAU, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych w Krakowie

16–18.05.2024

Festiwal Nauki i Sztuki w Krakowie
Partner: Polska Akademia Umiejętności

20–23.05.2024 Katowice

XXXV Konferencja Embriologiczna *Rosliny, zwierzęta, człowiek*
Organizatorzy: Komisja Biologii Rozwoju PAU, Uniwersytet Śląski

20–24.05.2024*

Konferencja *World of Gravettian Hunters*

Organizatorzy: Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU, Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk

21.05.2024

Seminarium *Europa Środkowa w Unii Europejskiej, Unia Europejska w Europie Środkowej. Bilans dwudziestoletniej wspólnej obecności*

Organizator: Komisja Środkowoeuropejska PAU

21–23.05.2024 Wrocław

Kongres Historii Medycyny w setną rocznicę I Zjazdu Polskich Historyków Medycyny i Farmacji (1924–2024).

Organizatorzy: Komisja Historii Nauki PAU, Polskie Towarzystwo Historii Nauk Medycznych, Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej, Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej, Katedra i Zakład Historii i Filozofii Nauk Medycznych oraz Katedra Nauk Społecznych i Humanistycznych Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Katedra Historii Medycyny Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Wydział Nauk o Zdrowiu Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Studium Nauk Humanistycznych i Społecznych Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, Komisja Historyczna Wojskowej Izby Lekarskiej, Polskie Towarzystwo Historii i Filozofii Medycyny, Krajowa Izba Fizjoterapii, Zakład Fizjoterapii Wydziału Nauk o Zdrowiu i Kulturze Fizycznej Collegium Witelona Uczelnia Państwowa w Legnicy

29.05.2024

Konferencja *Kopernik a astrologia*

Organizatorzy: Komisja Historii Nauki PAU, Pracownia Naukoznawstwa IHN PAN

12–14.06.2024* Wilno

Konferencja *Przeszłość, teraźniejszość, przyszłość heraldyki: uniwersalność i interdyscyplinarność*

Organizatorzy: Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, Instytut Historii Litwy

13.06.2024

Symposium *Autorytety w postawach i w języku Polaków*

Organizatorzy: Komisja Medioznawcza PAU, Wydział II Historyczno-Filozoficzny PAU, Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji oraz Instytut Dziennikarstwa i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

20–21.06.2024

Konferencja *Rola biegłego w wymiarze sprawiedliwości*

Organizatorzy: Polska Akademia Umiejętności, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

24–25.06.2024

Konferencja *Rewolucje naukowe, transformacje pradziejowe i koncepcje Jana Machnika*

Organizatorzy: Wydział II Historyczno-Filozoficzny PAU, Ośrodek Archeologii Gór i Wyżyn Instytutu Archeologii i Etnologii PAN

5–7.09.2024 Dobrzyce

IX Dobrzycka Konferencja Naukowa

Organizatorzy: Stacja Naukowa PAU w Poznaniu, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Łodzi

11–13.09.2024*

Konferencja *Dickstein Forum*

Organizatorzy: Komisja Historii Nauki PAU, Pracownia Naukoznawstwa IHN PAN, Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, International Academy of the History of Science

18–20.09.2024* Zakopane

Konferencja *Użytkowanie maszyn rolniczych i leśnych. Badania naukowe i dydaktyka.*

Organizatorzy: Komisja Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAU, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie

23–25.09.2024*

Konferencja *Żydzi krakowscy: dzieje i kultura.*

Organizatorzy: Komisja Historii i Kultury Żydów PAU, Uniwersytet Jagielloński, Żydowskie Muzeum Galicja, Związek Krakowian w Izraelu, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

24–25.09.2024 Sandomierz

Konferencja *Stanisław Młodożeniec. Miejsca – ludzie – teksty*

Organizatorzy: Komisja Etnograficzna PAU, Wydział II Historyczno-Filozoficzny PAU, Muzeum Zamkowe w Sandomierzu, Miejska Biblioteka Publiczna w Sandomierzu, Towarzystwo Naukowe Sandomierskie

25.09.2024

Konferencja *Andrzej Grzegorzczak (1922–2014) – logik, matematyk, filozof, etyk*

Organizatorzy: Komisja Historii Nauki PAU, Katedra Filozofii Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie Instytut Pedagogiki, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polskie Towarzystwo Filozoficzne Oddział w Cieszynie, Polskie Towarzystwo Pedagogiczne Oddział w Cieszynie

25–27.09.2024 Świeradów Zdrój

Konferencja *Leczenie i styl życia w uzdrowiskach Europy i Polski i ich transformacje od czasów starożytnych po współczesne.*

Organizatorzy: Komisja Historii Nauki PAU, Zakład Fizjoterapii Wydziału Nauk o Zdrowiu i Kulturze Fizycznej Collegium Witelona Uczelnia Państwowa w Legnicy, Fundacja Humanitas et Scientia we Wrocławiu

27.09.2024

Konferencja *Historia nauk fizycznych*

Organizatorzy: Komisja Historii Nauki PAU, Pracownia Naukoznawstwa IHN PAN, Polskie Towarzystwo Fizyczne Oddział Kraków

11.10.2024

Konferencja *35. rocznica ROKU 1989*

Organizatorzy: Komisja Spraw Europejskich PAU, Instytut Studiów Europejskich UJ, Stowarzyszenie Sieć Solidarności

16.10.2024*

Międzynarodowa Sesja naukowa *Twórca genetyki o. Grzegorz Mendel OSA. Przekazanie Polskiej Akademii Umiejętności faksymile rękopisu o. Grzegorza Mendla OSA przez Opactwo Augustianów w Brnie*

Organizator: Komisja Historii Nauki PAU

22.10.2024

Symposium *Edukacja – czas na zmiany. Część II: Nauki humanistyczne*

Organizator: Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych

25.10.2024

XI Sympozjum Komisji Ergonomii PAU *Współczesne trendy w ergonomii – aspekty praktyczne i teoretyczne*

Organizator: Komisja Ergonomii PAU

13–15.11.2024*

Międzynarodowa konferencja *Non nova, sed novae. Fotografie i pocztówki w zasobach bibliotek, archiwów, muzeów i kolekcji prywatnych*

Organizatorzy: Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, Fundacja Zbiorów Rodziny Sosenków, Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie

18–19.11.2024*

Konferencja *Mędzy ideą wolności Uniwersytetu a nowymi realiami. Uczelnie wyższe wobec wyzwań nowoczesnego świata w Polsce i Europie w latach 1918–1939*

Organizatorzy: Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, Instytut Historii UJ

21–22.11.2024

Konferencja *Wpływ orzecznictwa sądów międzynarodowych na prawo prywatne międzynarodowe*

Organizatorzy: Komisja Prawnicza Stacji Naukowej PAU w Katowicach, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

22–23.11.2024*

Konferencja *Kulturowy, historyczny i społeczno-polityczny wymiar stosunków międzykonfesyjnych na Słowiańszczyźnie*

Organizatorzy: Komisja Kultury Słowian PAU, Centrum Badań Wolności Religii przy Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego

28–29.11.2024

Konferencja *Różne potrzeby, różne rozwiązania. Udostępnianie w archiwum, bibliotece, muzeum*

Organizatorzy: Zakład Archiwistyki Wydziału Historii UAM w Poznaniu, Archiwum Państwowe w Poznaniu, Biblioteka Kórnicka PAN, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, Instytut Historii Sztuki i Kultury UPJP II w Krakowie

12.12.2024 Poznań

Konferencja *Co możemy zrobić razem?* (spotkanie poznańskich członków PAN i PAU)

Organizator: Stacja Naukowa PAU w Poznaniu

13.12.2024

Sesja poświęcona śp. ks. prof. Januszowi Mączce *Filozofować w kontekście nauk*

Organizatorzy: Komisja Filozofii Nauk PAU, Katedra Filozofii Przyrody UPJP II w Krakowie, Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych w Krakowie, Wydawnictwo Copernicus Center Press

13.12.2024

Symposium: *Kucala, Laskowski, Twardzik – dzieło i kontynuacja*

Organizatorzy: Wydział I Filologiczny PAU, Instytut Języka Polskiego PAN

Trzeba w tym miejscu wspomnieć również o koordynowanych przez PAU, otwartych dla szerszej publiczności spotkaniach cyklicznych: Kawiarni Naukowej i Herbaciarni Naukowej, oraz o organizowanych przez prof. Dominikę Dudek spotkaniach „Rozmowy o człowieku”.

Działalność naukowa

Przez 5 lat w Polskiej Akademii Umiejętności działała jednostka naukowo-badawcza prowadząca badania armenologiczne – Ośrodek Badań nad Kulturą Ormiańską w Polsce (Research Centre for Armenian Culture in Poland). Ośrodek ten finansowany był z subwencji MNiSW. Na wniosek Rady Ośrodka z dniem 31 grudnia 2024 roku Ośrodek ten w strukturze PAU został zlikwidowany.

Ponadto, tak jak w latach poprzednich, PAU realizowała projekty badawcze (granty) finansowane ze źródeł zewnętrznych. Tabela VIII przedstawia listę realizowanych projektów, finansowanych przez: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki (8 projektów).

Tabela VIII. Projekty badawcze realizowane w PAU

Lp.	Tytuł	Kierownik	Okres realizacji
1.	Ludzie i instytucje emigracji polskiej XIX wieku. Opracowanie archiwów rodziny Gałęzowskich i Szkoły Narodowej Polskiej w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu i Polskiego Towarzystwa Historyczno-Literackiego	Dr hab. Janusz Pezda prof. UJ	10.01.2019–9.01.2025
2.	Duchowieństwo ormiańskie w Polsce od XIV do XX wieku. Słownik biograficzny	Dr Tomasz Krzyżowski	8.05.2024–8.05.2029
3.	Korespondencja Jagiellonów. Europejskie kontakty dynastii w późnym średniowieczu	Dr hab. Lidia Korczak prof. UJ	23.04.2020–22.04.2025
4.	Edycja krytyczna niepublikowanej korespondencji między Józefem Ignacym Kraszewskim a Władysławem Mickiewiczem	Prof. dr hab. Piotr Tylus	1.03.2022–1.05.2026
5.	Ormianie kresowi na Śląsku po 1945 roku	Dr Franciszek Wasyl	18.10.2022–18.10.2027
6.	PAUart-5. Katalog zbiorów naukowych i artystycznych. Źródła ikonograficzne i ich kontekst dokumentacyjny	Dr Adam Korczyński	9.12.2022–9.12.2027
7.	Documenta polonica ex Archivo Generali Hispanae in Simancas. Nova series, vol. II–III	Prof. dr hab. Ryszard Skowron	8.05.2018–8.05.2025
8.	Słowniki biograficzne uczonych polskich	Prof. dr hab. Piotr Köhler	21.12.2018–20.12.2025

Poza projektami uwzględnionymi w tabelach, PAU realizuje bezterminowo projekt finansowany przez Fundację Lanckorońskich pt. *Acta Nuntiaturae Polonae*. W ramach tego projektu opracowywane są relacje i dokumenty poszczególnych nuncjuszy apostolskich w Polsce od roku 1519 do czasów współczesnych. W roku sprawozdawczym wydany został jeden tom tego wydawnictwa, kolejne znajdują się w rozmaitych fazach przygotowania do druku.

Działalność wydawnicza

Ważną i integralną częścią aktywności badawczej PAU jest działalność wydawnicza. Łącznie w roku 2024 PAU wydawała lub współwydawała 20 czasopism. Poza czasopismami naukowymi, od blisko 20 lat PAU wydaje internetowy tygodnik „PAUza Akademicka”. Popularność tego tygodnika wciąż rośnie, co jest niewątpliwą zasługą redaktora naczelnego prof. Andrzeja Białasa.

Ponadto w roku sprawozdawczym ukazało się 13 tytułów książek i innych wydawnictw zwartych. Łączna objętość wszystkich wydanych woluminów to 778,75 arkuszy drukarskich (171,25 arkusza wydawnictw zwartych + 607,5 arkusza czasopism). O poziom naszych wydawnictw dba Komitet Wydawniczy PAU. Wszystkie zgłoszone teksty recenzowane są przez niezależnych recenzentów, a do druku przyjmowane są wyłącznie dzieła, które uzyskały jednoznacznie pozytywne recenzje. Komitet działa obecnie pod przewodnictwem wiceprezesa PAU prof. Andrzeja Mączyńskiego. Pełny wykaz wydawnictw PAU zob. s. 137–138.

Współpraca międzynarodowa

Listę jednostek naukowych, z którymi PAU ma obowiązujące (aktualne) umowy o współpracy, przedstawia poniższe zestawienie:

- Ukraińska Akademia Nauk
- Słowacka Akademia Nauk
- Czeska Akademia Nauk
- Węgierska Akademia Nauk
- Słoweńska Akademia Nauk
- Macedońska Akademia Nauk
- Rumuńska Akademia Nauk
- Instytut Historii Litwy Republiki Litewskiej
- The ExtreMe Matter Institute
- Berlińsko-Brandenburska Akademia Nauk
- Polskie Towarzystwo Naukowe w Żytomierzu
- The Royal Society of Edinburgh
- Węgierska Akademia Sztuk
- Biblioteka Naukowa Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku, Ukraina
- Austriacka Akademia Nauk
- Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki
- Uniwersytet Maltański (umowa podpisana w styczniu 2024 r.)

W roku 2024 krótkoterminowe staże w PAU odbyli naukowcy z Czeskiej Akademii Nauk oraz z Instytutu Historii Litwy Republiki Litewskiej.

Ponadto PAU jest członkiem dwóch organizacji międzynarodowych: Międzynarodowej Unii Akademii (UAI) oraz All European Academies (ALLEA). Trzeba w tym miejscu wspomnieć również o współpracy z Polskim Instytutem Naukowym (PIASA) w Stanach Zjednoczonych i Polskim Instytutem Naukowym w Kanadzie (PINK) w Montrealu. Oba te instytuty mają formalnie status stacji naukowych PAU. Wspólnie z Instytutem w Nowym Jorku wydajemy czasopismo „The Polish Review”.

Działalność wspomagająca badania naukowe

W taką działalność zaangażowane są trzy jednostki PAU: Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie oraz Fototeka Lanckorońskich.

Biblioteka Naukowa jest jednostką wspólną Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk.

Zbiory specjalne Biblioteki prezentowano na trzech wystawach:

- *Wawel Wyspiańskiego*,
- *Jaki znak Twój – czyli o identyfikacji wizualnej w dawnych wiekach*,
- *Wszystkie miłości Wyspiańskiego. Wokół artystycznej inspiracji czwartego wieszca*.

Ponadto na ośmiu wystawach prezentowano Zbiory Gabinetu Rycin.

Od wielu lat Biblioteka Naukowa PAU i PAN prowadzi własną działalność wydawniczą. W roku 2024 ukazały się:

- *Explicitus est liber. Studia o starych drukach*, red. A. Fluda-Krokos, Ł. Łukawski, Kraków 2024.
- *Non nova, sed novae. Fotografie i pocztówki w zasobach bibliotek, archiwów, muzeów i kolekcji prywatnych: program, abstrakty*, red. A. Fluda-Krokos, Kraków 2024.
- „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie” (2024), Kraków 2024.

W roku sprawozdawczym pracownicy Biblioteki zorganizowali międzynarodową konferencję naukową *Non nova, sed novae. Fotografie i pocztówki w zasobach bibliotek, archiwów, muzeów i kolekcji prywatnych*. Konferencja odbyła się w dniach 13–15.11.2024. Wydarzeniu towarzyszyło otwarcie trzech wystaw:

- fotografii Juliusza Dutkiewicza ze zbiorów Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie,
- najstarszych pocztówek ze zbiorów kolekcjonera Marka Sosenki (Fundacja Zbiorów Rodziny Sosenków),
- pocztówek patriotycznych z kolekcji prof. dr. hab. Aleksandra Skotnickiego.

Biblioteka była też współorganizatorem międzynarodowej konferencji *Przeszłość, teraźniejszość, przyszłość heraldyki: uniwersalność i interdyscyplinarność* (Wilno, 12–14.06.2024) oraz wystawy *Od stworzenia świata do Apokalipsy. Dzieje ludzkości w seriach graficznych ze zbiorów Gabinetu Rycin Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie* (Wilno, 27.06–15.09.2024).

Pełne sprawozdanie z działalności Biblioteki opublikowane zostanie w 70. tomie „Rocznika Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie”.

Archiwum Nauki jest jednostką wspólną Oddziału PAN w Krakowie oraz PAU. Od 1 kwietnia 2024 roku obowiązki dyrektora Archiwum pełni, wyłoniony w drodze konkursu, dr Adam Korczyński. Decyzją nowego dyrektora, po konsultacji z Radą Naukową, zmieniona została dotychczasowa struktura organizacyjna Archiwum – przywrócono strukturę organizacyjną płaską.

W roku sprawozdawczym pracownicy Archiwum przeprowadzili 7 wizytacji w podległych sobie archiwach zakładowych Instytutów PAN w Krakowie. Równocześnie kontynuowane były prace w ramach projektu „PAUart-5. Katalog zbiorów naukowych i artystycznych. Źródła ikonograficzne i ich kontekst dokumentacyjny”. Zakończony został też II etap wspólnego projektu PAU i Archiwum Nauki PAN i PAU, zatytułowanego „Opracowanie, inwentaryzacja i digitalizacja dzieł Wacława Felczaka (1916–1993)”. Projekt ten został dofinansowany przez Fundację Wacława Felczaka (Wacław Felczak Alapítvány).

W dniach 18–19 listopada Archiwum Nauki PAN i PAU, wspólnie z Instytutem Historii UJ, zorganizowało międzynarodową konferencję naukową *Między ideą wolności Uniwersytetu a nowymi realiami. Uczelnie wyższe wobec wyzwań nowoczesnego świata w Polsce i Europie w latach 1918–1939*. Konferencji towarzyszył pokaz archiwaliów.

Praktyki archiwalne w Archiwum Nauki PAN i PAU zrealizowało 12 praktykantów. Pełne sprawozdanie z działalności Archiwum por. s. 139–143.

Fototeka Lanckorońskich. W ramach projektu „PAUart-5. Katalog zbiorów naukowych i artystycznych. Źródła ikonograficzne i ich kontekst dokumentacyjny” w roku 2024 wykonawcy projektu opracowali łącznie 1884 fotografie. Podobnie jak w latach poprzednich, w roku sprawozdawczym

w Fototece organizowane były zajęcia dydaktyczne (konserwatoria i praktyki) dla studentów uczelni krakowskich. Pełne sprawozdanie z działalności Fototeki por s. 144–145.

Biblioteka Polska w Paryżu

Po wieloletnich staraniach w połowie roku sprawozdawczego działalność rozpoczął Instytut **Biblioteka Polska w Paryżu**. W pierwszej połowie roku 2024 koszty działalności tego Instytutu ponosiła PAU, w drugiej – potrzebne środki zostały zapewnione przez MKiDN. W kolejnych latach PAU jako właściciel budynku Biblioteki ponosić będzie jedynie koszt podatku od nieruchomości oraz ubezpieczenia posesji.

Nagrody, wyróżnienia i stypendia

Tak jak każdego roku, również w roku sprawozdawczym Polska Akademia Umiejętności przyznała wyróżnienia i nagrody. Niewątpliwie najbardziej prestiżową z nich jest **Nagroda im. Erasma i Anny Jerzmanowskich**. Nagroda ta przyznawana jest za działalność naukową, kulturalną i dobroczynną, a w roku sprawozdawczym została sfinansowana przez Marszałka Województwa Małopolskiego oraz Prezydenta Miasta Krakowa. Kolejnym – już czternastym po reaktywacji Nagrody – laureatem została dr Hanna Machińska. Uroczystość wręczenia Nagrody odbyła się 10 czerwca 2024 roku na Wawelu.

Nagroda im. Profesora Tadeusza Browicza przyznawana jest przez PAU na wniosek Wydziału V Lekarskiego. W roku sprawozdawczym Nagrodę im. Profesora Tadeusza Browicza otrzymała dr hab. med. Dorota Rogacka (Instytut Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN) za cykl publikacji o nowych mechanizmach oporności na insulinę w cukrzycy, obserwowanych w komórkach filtrujących nerki – podocytach.

Nagroda im. Profesora Adama Bielańskiego przyznawana jest na wniosek Wydziału III Nauk Ścisłych i Technicznych. W roku 2024 otrzymał ją prof. Stanisław Penczek za fundamentalny wkład w rozwój chemii polimerów, w szczególności opracowanie nowatorskich katalizatorów do syntezy biodegradowalnych polimerów.

W roku sprawozdawczym, na wniosek Międzywydziałowej Komisji do Oceny Podręczników Szkolnych, PAU wyróżniła podręcznik *Historia. Ślady czasu. Podręcznik do liceum i technikum, zakres podstawowy i rozszerzony. II wojna światowa i współczesność* (autorzy Antoni Dudek, Jakub Politz, Łukasz Kępski), wydany przez Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe, oraz wieloautorską serię podręczników do historii dla klas V–VIII szkół podstawowych,

opublikowaną przez Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne w latach 2020–2022. Seria ta została przygotowana pod auspicjami Polsko-Niemieckiej Komisji Podręcznikowej „Europa. Nasza historia – Europa. Unsere Geschichte”.

Stypendia Fundacji Lanckorońskich i Fundacji z Brzezia Lanckorońskich. Stypendia te przyznaje komisja pod przewodnictwem prof. Andrzeja Borowskiego. W jej skład, poza przedstawicielami PAU, wchodzi również delegaci Fundacji oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i Uniwersytetu Wrocławskiego. W roku sprawozdawczym komisja przyznała 62 stypendia.

Prace remontowe i inwestycje

W roku sprawozdawczym kontynuowano zaplanowane prace remontowe w siedzibie PAU. Były one finansowane z funduszy Akademii oraz z dotacji NFOZK. Warto w tym miejscu dodać, iż na zadania remontowe PAU użyła dodatkowe środki (1 mln zł) z MNiSW. W ramach tych prac wymienione zostały wszystkie okna w budynku przy ul. św. Jana 22, podłączono też wyremontowaną instalację centralnego ogrzewania do sieci ciepłowniczej Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej. Kontynuowano również wymianę pionów wodno-kanalizacyjnych.

Sekretarz generalny PAU
Prof. dr hab. Szczepan Biliński